

2. *Про вищу освіту*: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII: станом на 12 трав. 2022 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 07.09.2022).
3. *Про затвердження Положення про особливості організації освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти* : Наказ М-ва оборони України від 09.01.2020 р. № 4. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-20#Text> (дата звернення: 07.09.2022).
4. Городянська Л. Військово-педагогічна спрямованість підготовки військових фахівців. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2021. № 1(45)/2021. С. 10–12.
5. Скрябін О. Л. Теоретичні засади і практичні складові системи освітнього процесу у військових навчальних закладах тактичного рівня підготовки. *Актуальні проблеми захисту національних інтересів України від загроз: тези науково-практ. конф.*, Київ, 26 черв. 2020 р. С. 214.
6. Осьодло В. І. Психолого-педагогічні аспекти розвитку сучасної вищої військової освіти. *Військова освіта*. 2013. № 2. С. 135–146. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vios_2013_2_17.
7. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : «Академвидав», 2006. 352 с.
8. Ягупов В. В. Основи військово-дидактичних знань : навч. посіб. Київ : КВІУЗ, 1998. 236 с.
9. Черниш Н. Правова освіта офіцерів у закладах вищої військової освіти СРСР та незалежної України: понятійно-термінологічний аспект. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2020. № 13. С. 217–227.

Валерія ЗАХАРОВА

ПРАВОВА КУЛЬТУРА ОСОБИСТОСТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Україна сьогодні знаходиться на етапі розвитку та трансформації правового, культурного та освітнього середовища, що вимагає застосування нових підходів для формування моральних ідеалів суспільства та розвитку високої правової культури. Суттєві зміни в політичній, правовій, соціальній та культурній сфері, разом з забезпеченням суверенітету та територіальної цілісності, пошук шляхів інтеграції з європейським суспільством дають можливість формувати нову правову культуру молодого покоління, що є важливим для всього українського суспільства.

У зв'язку з цим, метою нашого наукового пошуку є розкриття реального стану правової культури особистості на сучасному етапі розвитку освіти та її впливу на становлення демократичної та правової держави.

Аналіз позитивного досвіду розвинених країн світу з формування правосвідомості та правової культури населення дозволяє зробити висновок про необхідність розроблення на загальнодержавному рівні програми правової освіти для різних вікових та професійних груп населення. Серед них — вивчення в освітніх закладах усіх рівнів основних положень Загальної декларації прав людини, Європейської конвенції з прав людини, Міжнародних пактів про громадянські та політичні права і про економічні, соціальні й культурні права, Конституції України, основ Цивільного, Трудового, Сімейного, Кримінального кодексів України тощо. Важливим є засвоєння знань про базові принципи демократичної держави — верховенство права, повагу прав

людини, виборність представницьких органів, гарантії свободи волевиявлення та ін. [1, с. 333].

Закони України «Про охорону дитинства», «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту» «Про освіту», «Про вищу освіту» та ін. передбачають підтримку виховання та освіти молоді, що спрямоване на самовизначення і самореалізацію особистості, формування громадянської та правової позиції на основі національно-культурного виховання. Це дозволяє виховувати людей, які здатні виконувати різні соціальні ролі та суспільні функції держави.

Указом Президента України № 286/2019 від 19 травня 2019 року затверджено Стратегію національно-патріотичного виховання на 2019-2025 роки, згідно з якою в Україні національно-патріотичне виховання є одним із пріоритетних напрямів діяльності держави та суспільства щодо розвитку національної свідомості на основі суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність), формування у громадян почуття патріотизму, поваги до Конституції і законів України, соціальної активності та відповідальності за доручені державні та громадські справи, готовності до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, сповідування європейських цінностей [3]

Проблему формування правової культури вивчали ряд вітчизняних юристів, соціологів, політологів, педагогів та філософів (С. Алексеєв, В. Бабкін, В. Бачинін, Д. Бойко, В. Головченко, Ю. Дмитрієнко, О. Дьоміна, О. Жигулін, О. Качур, Д. Керімов, І. Ковалева, О. Костенко, А. Козловський, М. Козюбра, М. Костицький, В. Нересянц, М. Патей-Братасюк, О. Скакун та ін.)

Аналізуючи наукові праці вчених, можна дійти висновку, що на сучасному етапі розвитку освітнього процесу важливо впроваджувати правову освіту в інші дисципліни, такі як педагогіка, соціологія, політологія, економіка, тощо, оскільки це є необхідною інвестицією в майбутнє України, щоб забезпечити розвиток демократичної та правової держави. Вона допомагає формувати свідомість про права та обов'язки громадян, що дозволяє їм захищати свої інтереси та реалізовувати свої права у суспільстві. Також правова освіта допомагає формувати відповідальну суспільну поведінку, що знижує ризик конфліктів та незаконної діяльності. В Україні є необхідність постійного розвитку та удосконалення системи правової освіти на рівні навчання та виховання, щоб забезпечити надійне захист прав та свобод громадян та підтримку становлення демократичної та правової держави.

На наше переконання, формування правової культури особистості, розвиток духовності та моральності у суспільстві відбувається через навчальні заклади, це вимагає не тільки від керівників, але й від кожного вчителя та вихователя, щоб вони мали здібності та готовність здійснювати свої професійні функції з урахуванням правових норм, моральних та культурних цінностей, які відповідають нагальним потребам і викликам сучасності та пов'язані з формуванням правової культури нинішніх і майбутніх поколінь.

На нашу думку, Україна поставила перед собою завдання створення демократичної, соціальної та правової держави, яке неможливо досягти без правової освіти. Правова освіта формує правосвідомість і рівень правової культури громадян і навіть усього суспільства. Правосвідомість та правова культура є ключовими чинниками побудови правової системи країни та формування соціал-демократичної основи. Вони впливають на норми суспільних відносин, підтримуючи соціальну цілісність і правопорядок. Питання правової освіти, формування правової свідомості та правової культури стають все більш актуальними в сучасній Україні та вимагають рішучих заходів для успішного розвитку правової держави.

Підсумовуючи, у часи національно-культурного відродження України, створення справжньої незалежної, демократичної держави, інтеграції до європейської спільноти

набуває особливого значення питання правової культури громадян. Радикальні зміни в економічній, соціальній та політичній сферах вимагають змін правового мислення та поведінки членів суспільства та потребують підвищення рівня правової культури серед населення. Тому потребує постійного удосконалення механізмів правового виховання, які дозволяють формувати правову свідомість та культуру серед громадян. Також є необхідність вдосконалення процесу навчання з права у вищій та середній освіті, який дозволить здобувати необхідні знання та навички для ефективного виконання громадянських обов'язків та захисту своїх прав. Загалом, правове виховання є необхідною складовою для становлення демократичної та правової держави та є важливою соціальною інвестицією для майбутнього України.

Список використаних джерел

1. Правосвідомість і правова культура як базові чинники державотворчого процесу в Україні: монографія / Л.М. Герасіна, О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань та ін. Х.: Право, 2009. 352 с
2. Правове виховання в сучасній Україні: монографія / А. П. Гетьман, Л. М. Герасіна, О. Г. Данильян та ін. ; за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, О. Г. Данильяна. Х. : Право, 2010. 368 с.
3. Указ Президента України № 286/2019 від 19 травня 2019 року Про Стратегію національно-патріотичного виховання
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019#Text>

Олександр ЄРОМОЛЕНКО

ІДЕЇ МУЗЕЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ В. Є. ЛОБУРЦЯ

Соціально-економічний розвиток нашої держави зумовлює необхідність теоретичного осмислення та інноваційного розвитку системи підготовки фахівців. Пріоритетні міжнародні документи «Дослідження в освіті та перспективи майбутнього навчання: яка педагогіка потрібна для XXI століття» (2015), Ініціатива ЮНЕСКО «Майбутнє освіти» (2019), «Освіта у світі після COVID» (2020), а також Закони України «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про освіту» (2017 р.), «Про інноваційну діяльність» (2012), «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2021 р.) та інші освітні нормативні акти актуалізують завдання, що пов'язані із постійним розвитком професійної компетентності, удосконаленням особистісних якостей, що є передумовою потужної самореалізації в освітній сфері.

Дослідження надбань минулого, до історії становлення української педагогічної науки має традиційний і новаторський характер, оскільки розширює коло уявлень про перебіг вітчизняного історико-педагогічного процесу, поглиблює його сприйняття в контексті соцікультурного простору України, відкриває нові перспективи для наукового дискурсу.

Українська педагогічна думка належно оцінила творчу спадщину педагогів і діячів освіти ХХ століття: Г. Ващенко, А. Волошина, С. Гогоцького, А. Крушельницького, А. Макаренка, І. Огієнка, О. Павловича, С. Русової, В. Сухомлинського та інших. Останнім часом з'явилася низка наукових досліджень, присвячених діяльності українських учених-педагогів ХХ століття: К. Василенка, М. Грищенка, С. Литвинова, В. Смаля, І. Ткаченка, Д. Тхоржевського, В. Щепотьєва (праці О. Адаменко, Я. Бобилевої, Ю. Гринь, О. Жирова, Г. Лесик, Л. Петренко, А. Тимченка та ін.).